

YABANCI DİL ÖĞRENİMİ SÜRECİNDE KAYGI

ANXIETY IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Derya Oktar ERGÜR*

ÖZET: Bu makalede, yabancı dil öğreniminde öğrencinin hem sürece etkin katılımını hem de sürecin sonundaki başarısını olumsuz yönde etkileyebilen kaygı konusu tartışılmaktadır. Ayrıca kişiliğe bağlı kaygı ve duruma bağlı kaygı ile kaygının fizyolojik ve psikolojik boyutları gözönüne serilmektedir. Sınıf ortamında yaşanan kaygının belirlenmesinde yararlanılan tekniklerin yanısıra dil becerileri ile kaygı arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çeşitli araştırma bulguları verilmekte ve öğretmenlere öğrenme-öğretme sürecinde yaşanan kaygı duygusunu azaltan çeşitli öneriler sunulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Kaygı, olumlu ve olumsuz kaygı, kişiliğe bağlı (sürekli) kaygı, duruma bağlı kaygı, temel dil becerileri.

ABSTRACT: In this article, the concept of anxiety of the students learning foreign languages, its effects on the effective participation of the students during the learning process and the final level of success are being discussed. Furthermore trait and state anxiety, its physical and psychological signs and symptoms are also being presented. Some of the techniques to diagnose students' anxiety in the classroom are being examined. Research results on the relationship between anxiety and the four basic language learning skills are given and some recommendations for the teachers to reduce anxiety in the classroom are being suggested.

Keywords: Anxiety, debilitating and facilitating anxiety, trait and state anxiety, basic language skills.

1. GİRİŞ

Günümüzde yabancı dil öğrenme sürecinde güçlük çeken öğrenciler ve karşılaştıkları problemlere çözüm yolları geliştirmek büyük önem kazanmıştır. Bu konuda yapılan araştırma bulguları ile öğretmen, öğrenci, veli ve yönetici görüşleri dil öğrenimi sürecinde kaygı yaşayan öğrencilerin artık varlığını kabullenmenin ve çözüm yolları aramanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu alanda yapılan araştırma sonuçları kaygı ve özgüven eksikliğinin yabancı dil öğreniminde başarıyı olumsuz yönde etkileyen iki ana neden olduğunu göstermektedir. Diğer akademik konu alanlarına nazaran yabancı dil sınıflarında daha yoğun olarak yaşanan kaygı öğrencilerin dil öğrenme sürecini yavaşlatmakta ve onların hedef dili etkin olarak kullanmalarına engel oluşturmaktadır (MacIntyre & Gardner, 1991a).

Özgüvenleri daha kuvvetli kişiler dışarıdan gelen ve varlıklarını tehdit eden etkilere karşı koymada daha başarılı olmaktadır. Özgüvenleri daha zayıf olan kişiler ise, kırılgan egolarını ya da özgüven eksikliklerini etraflarında kendilerini koruyan duvarlar oluşturarak koruma durumundadırlar. Aslında bu kurulan duvarlar, uzun dönemde kişilerde kaygı oluşumuna sebep olmakta ve dil öğrenimine ket vurmaktadır.

Yabancı dil kullanımı bir anlamda kişinin komik, garip kıyafetler giyip, sokağa çıkmasına benzemektedir. Özellikle çocuklar farklı kılıklara girmekten çekinmezler, hatta bunları giymekten büyük zevk alırlar. Oysa yetişkinlerin pek çoğu toplum önünde gülünç bir duruma düşmekten hiç hoşlanmazlar. Dolayısıyla çocuklara benzer bir tutum sergileyen yetişkinlerin yabancı dil öğrenmesi diğer yetişkinlere nazaran çok daha kolaydır.

Kaygı genel anlamda tehdit edici bir durum karşısında birey tarafından hissedilen huzursuzluk ve endişe durumu ya da korku duygusu olarak tanımlanmaktadır (Scovel, 1991). Yabancı dil öğrenme sürecinde

* Dr., Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu. ederya@hacettepe.edu.tr. Ankara

oluşan karşı koyma, kendini güvende hissetmeme, huzursuzluk gibi pek çok duygunun birlikte hissedilmesine de kaygı denilmektedir.

Geleneksel, öğretmen merkezli, otoriter sınıf ortamında özellikle öğrenciler sürekli olarak bilgisizlikleri yüzlerine vurulduğu, öğrenme sürecini tam yaşamadan öğretmenleri tarafından kendilerine yöneltilen soruları hemen cevaplamaları beklenildiği, her türlü yazılı ve sözlü ifadelerinin detaylarına kadar analiz edildiği, öğrenme etkinliklerinin sürece uygun olmadığı gibi durumlar karşısında kaygı yaşamaktadırlar. Bu bağlamda, öğretmenin sınıftaki tek bilgi ve otorite kaynağı konumundan sıyrılarak, süreci yönlendiren bir rol üstlenmesi öğrencileri savunmacı bir öğrenme sürecinden uzaklaştıracaktır. Böylece öğrencinin içindeki yaratıcı, meraklı, doğal çocuğun ortaya çıkmasını sağlayan, güvenli bir öğrenme ortamı bireylerin öğrendiklerini rahatlıkla uygulama olanağı yaratacaktır.

Allwright ve Bailey (1991) olumsuz yönlerine rağmen kaygının aslında o kadar da sakınılacak bir duygu olmadığını savunmaktadırlar. Scovel (1978) ise öğrenme sürecini zorlaştıran ve öğrenci başarısını engelleyen olumsuz kaygı (debilitating anxiety) ile kişilerin doğal edimlerinin daha üstünde başarı sağlamalarına neden olan olumlu kaygının (facilitating anxiety) ayırt edilmesi gerektiği görüşündedir. Olumlu kaygı, öğrenciyi öğrenmeye karşı istekli kılmakta ve öğrenciyi öğrenme sürecine aktif olarak katılmaya özendirilmektedir. Olumsuz kaygı ise öğrencinin aşırı üzüntü hissetmesine ya da kendinden şüphe duymasına, dolaşısıyla hedef dili daha az kullanmasına neden olmaktadır.

MacIntyre ve Gardner (1991b) kaygı duygusunun, yabancı dil öğreniminin başlangıcında bireylerin yüksek motivasyona sahip oldukları dönemde önemsiz bir yere sahip iken, zaman ilerledikçe öğrenme sürecinde tekrar eden olumsuzluklar sonucunda geliştiğini belirtmektedirler. Scovel (1978), ise kaygının öğrenim sürecinin başlangıç aşamasında bireyin edimini olumsuz; ileri aşamalarında da aksine olumlu yönde etkilediği görüşündedir. Bunun yanı sıra birey, başarının garanti altında olmadığını fakat istediğinde her an kendisinin ulaşabileceği bir uzaklıkta olduğunu hissettiğinde, kaygı bireyi olumlu yönde etkilemekte ve birey yapması gerekenden çok daha iyisini başarabilmek için büyük çaba sarfetmektedir. Diğer yandan ise birey ne kadar gayret gösterirse göstereceği başarısız olacağını hissederse, o zaman da kişi kaygının esiri haline gelmekte ve başarabileceğinden de daha azını ortaya koyabilmektedir.

Scovel (1978), kişinin karakteriyle bağlantılı yani kişiliğe bağlı ya da sürekli kaygı (trait anxiety) ile kişinin çevresinde gelişen olaylarla ortaya çıkan duruma bağlı kaygı (state anxiety) arasında farklılıklar olduğunu vurgulamaktadır.

Bazı kişilik özellikleri yabancı dil öğreniminde kaygının artmasına neden olmaktadır. Örneğin mükemmeliyetçi bir yapıya sahip bireyler, dil öğrenme sürecinde herhangi bir başarısızlık karşısında ümitsizliğe kapılmakta ve kendilerine karşı eleştirel yaklaşımları başarılarını oldukça olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Başka bir kişilik yapısı ise diğer bireylerin kendisi hakkında ne düşündüklerine ve üçüncü şahısların nasıl bir edim gösterdikleri konusuna fazlasıyla odaklanan bireyler için geçerlidir. Bu tür kişiler, herhangi bir başarısızlık karşısında kolayca özgüvenlerini yitirmekte ve bu durum bireyin daha yoğun kaygı yaşamasına ve beraberinde de başarısızlığa neden olmaktadır.

Duruma bağlı kaygı, yabancı dil öğrenme sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmektedir. Olası nedenlerden birisi de pek çok yabancı dil öğrenme sürecinde yaşanan, öğrencilerin amaç dili kullanmalarını gerektiğinde, doğal iletişim ve davranışlarının dışına çıkmak durumunda kalmalarıdır. Öğrenciler öğrendikleri dili kullanma konusunda zorlandıklarında kendilerini yeterince iyi ifade edemediklerini düşünmekte, gerçek kimlik ve zekalarını tam anlamıyla ortaya koymadıkları inancına kapılmaktadırlar. Bireylerle iletişimde gerek sınıf ortamında gerekse sınıf dışında bu tür kaygıların yaşanması, öğrencilerin hedef dili tam

anlamıyla ve doğru olarak kullanmalarına engel olmaktadır. Bu bağlamda, öğrenme-öğretme sürecini destekleyen, öğrenciye her anlamda güven veren bir sınıf ortamının oluşturulmasında öğretmene önemli bir rol düşmektedir. Eğitim programları açısından hedeflerin öğrenci ihtiyaçlarını temel alması ve ulaşılabilir olması, içerik seçimi ve organizasyonunda gerekli özenin gösterilmesi, sınıf içi uygulamalarda kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin konuyla örtüşmesi, ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrenciye kazandırılması planlanan davranışların ölçülmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra hedefe yönelik yapılandırılmış ders planlarının hazırlanması, ders esnasında kullanılan ek ders malzemelerinin dikkatle seçilmesi ve hazırlanması, temel dil becerilerinin gelişmesine yardımcı olacak etkinliklerin düzenlenmesi, öğrencilerin gerek akademik gerekse bireysel sorunlarını kolayca iletebilecekleri ve çözüm yolları bulabilecekleri yetkin öğretim elemanlarının seçilmesi öğrencide oluşan kaygı düzeyinin azalmasında büyük önem taşımaktadır.

Nascente (2001) de kaygının fizyolojik ve psikolojik boyutları üzerinde durmaktadır. Öğrencinin karının karıncalandığını hissetmesi, soğuk soğuk terlemesi, midesinin bulanması, kalbinin çok hızlı atması kaygı duygusunun belirgin fizyolojik göstergeleri olarak nitelendirilmektedir. Korku ya da panik duygularının hissedilmesi ise olayın psikolojik boyutlarını göstermektedir. Hiç kimse kendisinin başarısız duruma düşmesini ve bu şekilde anılmasını istemez. Dolayısıyla çözüm kişinin huzursuzluk duygularından sıyrılabilmesi için, kendisini potansiyel olarak huzursuzluğa iten durumlardan uzak tutmasıdır. Fakat öğrenme sürecinin aktif olarak gerçekleştirildiği sınıf ortamında bunun her zaman için sağlanması pek de mümkün değildir. Kişinin sürekli olarak bu tür durumlardan kaçması ise zaman içerisinde kişinin özgüvenini yitirmesine ve öğrenme sürecinde daha da başarısız olmasına neden olmaktadır.

Aslında kişilerin özgüvenleri düşünüldüğünün aksine çok daha kırılmalıdır. Kişilerin kendileriyle ilgili olumlu duygular beslemelerinde iletişim kurdukları kişilerden aldıkları geribildirimler çok önemli bir yere sahiptir. Söz konusu ilişkilerde yaşanan herhangi bir olumsuzluk kişinin özgüvenini sarsmaktadır. Hatta huzursuzluk yaratan olaylardan kaçtıkça, suçluluk duygusu artmakta, kaygı duygusu daha da ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla kişi potansiyel olarak kaygı yaratan başka olaylardan da kaçınma durumuna girmektedir.

Nascente (2001) 14-16 yaş grubu öğrencilerin yabancı dil öğrenimi sürecinde yaşadıkları kaygıya neden olan durumlarla ilgili araştırmasında öğrencilerin büyük çoğunluğunun gelecekteki kariyerleri adına yabancı dil öğrenmek konusunda istekli olduklarını, bazılarının yabancı dil öğrenimi ön yaşantılarından kaynaklanan olumsuzluklardan dolayı kendilerini yeterince rahat hissetmediklerini, pek çok öğrencinin sınıf önünde tek başına sunu yapmak yerine grup etkinliklerini daha çok tercih ettiklerini, böylelikle hem süreçte daha az kaygı yaşadıklarını hem de sonuçta daha başarılı olduklarını belirlemiştir. Hemen hemen tüm öğrenciler hatalarının öğretmenleri tarafından düzeltilmesi konusunda hemfikirdirler, ancak bu sürecin öğrenciyi her anlamda örseleyici olmaması arzusundadırlar.

Nascente (2001), öğrencilerde kaygıya neden olan durumların belirlenmesinde gözlem, anket, günlük tutma ve görüşme olmak üzere dört teknik önermektedir. Öğrencilerde yabancı dil öğrenimi ile ilgili kaygıya neden olan ön yaşantılar, motivasyon, sınıftaki etkileşim, ev ödevleri, hataların düzeltilmesi ve sınavlar gibi başlıca konu başlıklarını kapsayan sorulardan oluşan anket yada gözlem formları aracılığıyla bilgi toplanabilir. Günlük tutma, öğrencilerin yabancı dil öğrenme sürecindeki yaşantılarının detayları ile ilgili not tutmaları şeklinde gerçekleşmektedir. Bu teknik aynı zamanda öğretmenlerin de öğretme yöntem ve tekniklerinin ayrıntıları hakkında bilgi edinmelerini sağlayan bir yöntemdir. Günlük tutmada, öğrencilerden her gün öğrenme süreciyle ilgili detaylı not tutmaları beklenmemelidir. Bu süreçte öğrenciler tek tek çalışabilecekleri gibi, eşli ya da gruplar halinde, önceden hazırlanmış soruları cevaplayarak ya da o günkü dersle ilgili duygu ve düşüncelerini kendi ifadeleriyle aktarabilme olanağına sahiptirler. Görüşme tekniğiyle öğrencilerden gözlem, anket ve günlük tutma yoluyla elde edilemeyen ve yeterince açıklığa kavuşmamış konularda görüş, düşünce ve deneyimlerini paylaşmaları istenebilir.

Günümüzde pek çok araştırmacı temel dil becerileri -dinleme, konuşma, okuma ve yazma- ile öğrenme sürecinde yaşanan kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla çeşitli araştırmalar yapmaktadır. Bu bağlamda Horwitz, Horwitz ve Cope (1991) kaygının daha çok dinleme ve konuşma becerilerinin ortaya konulmasında yaşandığını belirlemişlerdir. Yoğun kaygı yaşayan çocuklar bir takım alıştırmalara cevap verme ya da önceden hazırlanmış konuşmaları sunma konusunda çok başarılı oldukları halde sınıf içinde kendiliğinden sözel iletişim kurma konusunda büyük sıkıntı yaşamaktadırlar. Ayrıca yabancı dil öğrenme sürecinde yoğun kaygı yaşayan öğrencilerin ses ve yapıları ayırt etme ya da anlama konusunda da bir takım zorluklar yaşadıkları saptanmıştır. Bunun yanı sıra Horwitz, Horwitz ve Cope (1991) aşırı derecede çalışmanın öğrencilerdeki kaygı duygusunu arttırdığını bunun da öğrencilerde konuşma sırasında ortaya çıktığını ya da sınavlarda hata yapma riskini arttırdığını belirtmişlerdir.

Price (1991) öğrencilere sorular yönelterek, yabancı dil öğrenme sürecinde kaygı yaşamalarına neden olan öğeleri belirlemeye çalışmıştır. Price, kaygıya neden olan en önemli öğenin başkalarının önünde yabancı bir dil konuşmak olduğunu belirtmiştir. Telaffuz hataları yapmak ya da kelime seçimi konusunda yaşanan problemler bireylerin başkalarının önünde gülünç duruma düşmesine neden olmaktadır. Price bu bağlamda öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenin rolü üzerinde de durmuştur. Özellikle sürekli öğrencilerini olumsuz yönde eleştiren öğretmenlerin öğrencilerinin daha çok kaygı yaşamalarına neden olduklarını vurgulamıştır.

Ayrıca Price (1991) öğrenme sürecinde hata yapmanın doğallığını vurgulamış ve öğrencileri her anlamda cesaretlendiren öğretmenlerin öğrencilerinin yaşadığı kaygıyı azalttığını belirtmiştir. Rekabetten uzak bir sınıf ortamı, öğrencinin kendisini sistemin bir parçası olarak görmesini sağlamakta, dolayısıyla öğrenciler arasında eşitlik kuralının her an göz önünde bulundurulmasına neden olmaktadır. Öğrenciler açısından da bakıldığında, arkadaşlarıyla uyum içinde olan öğrencilerin daha çok risk almaya hevesli oldukları ve hata yapma kaygısı yaşamadan öğrendiklerini uygulamaya çaba sarfettikleri ve böylece hedef dili daha iyi öğrendikleri ve doğal olarak kullandıkları belirlenmiştir.

Öğretmenin sürekli öğrenci hatalarını düzeltmesinin öğrenci açısından öğrenme sürecini tam bir felakete dönüştürdüğü yadsınamaz bir gerçektir. Rardin, Tranel, Tirone ve Green (1988) öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenlerin iyi bir dinleyici olmalarını ve öğrencileriyle sürekli empati kurmalarının önemine dikkat çekmektedirler. Öğretmenin hoşgörülü olması, öğrencinin kendisini güvende hissetmesine, öğrenme sürecine daha açık ve savunmasız katılmasına neden olmaktadır. Böyle bir iletişim ve etkileşim sürecinde de kaygı duygusu daha az yaşanmakta ve etkin öğrenme gerçekleşmektedir. İletişimin söz konusu olmadığı, savunmacı bir öğrenme sürecinde ise öğrenci dilbilgisi kurallarını çok iyi bilse bile, dil becerilerini etkin bir şekilde kullanma konusunda güçlük çekmektedir.

Sınıf ortamında işekoşulan çeşitli öğrenme yaşantıları öğrencilerde panik, kendine acıma, hüüzün, yalnızlık ve hatta bir takım fizyolojik rahatsızlıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu noktada öğretmenlere düşen görev öğrenme sürecinde her öğrencinin duygu ve düşünceleri hakkında bilgi sahibi olmak ve seçeceği uygun öğrenme yaşantıları ve etkinlikleriyle öğrencilerin yaşadığı kaygı duygusunu azaltmaktır. Bu bağlamda Scarcella ve Oxford (1990) öğrencilerin sınıf ortamında yaşadıkları kaygı duygusunu azaltmada özellikle öğretmenlere yönelik bazı öneriler sunmaktadırlar. Bunlar şu şekilde özetlenebilir:

1. Farkındalık

Yabancı dil öğrenme sürecinde yoğun kaygı yaşayan öğrencilerin bilincinde olan öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerde yeralma konusunda isteksiz öğrencilere karşı daha sabırlı ve anlayışlı davranmaları gerekmektedir.

2. Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturma

Öğretmenlerin öğrencilere sınıf içi etkileşim sırasında öğrenmeye güdüleyici sorular yönelmeleri, yerinde ve zamanında geri bildirim vermeleri, aşırı derecede hata düzeltmesinden kaçınmaları ve değerlendirme sürecinde daha esnek davranmaları öğrenme süreci için gerekli olan olumlu sınıf ortamını oluşturmaktadır.

3. Kendi Kendine Konuşmaya Özendirme

Öğrencileri kendi kendine konuşmaya özendirme, bu süreçte uygulanması gereken önemli detaylardan biridir. Öğrencilerin “sınırım başarısız olacağım” gibi kendileriyle ilgili olumsuz ifadeler kullanmaları yerine “sınavda başarılı olabilirim” “ben iyi bir öğrenciyim”, “hergün farklı ve yeni şeyler öğreniyorum” gibi olumlu ifadeler kullanmaları konusunda cesaretlendirilmeleri, öğrenme-öğretme sürecini son derece olumlu yönde etkilemektedir.

4. İşbirlikçi Öğrenme

Sınıf ortamında ikili veya grup etkinliklerinin uygulanması öğrencilerin yaşadığı kaygı duygusunun azalmasını ve öğrenciler arası etkileşimin artmasını sağlamaktadır.

5. Günlük Tutma

Bu tür etkinlikler, öğretmenler uygun zamanda ve aşırı eleştirel bir yaklaşım sergilemedikçe, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade etmelerini sağlamakta ve aynı zamanda da öğretmene öğrencisi hakkında geri bildirim vermektedir.

6. Ödül Verme

Öğrencilerin başarıyla tamamladıkları etkinliklerden sonra ödül vermek ya da öğrenme sürecinde bazı konularda kendi seçimlerini yapma şansı tanımak, öğrencilerin özdenetim sistemlerini güçlendirmektedir.

7. Davranış Anlaşması Yapma

Bir aşamalılık içerisinde öğrencilerden beklenen davranışları kapsayan bir anlaşma metninin hazırlanmasını içermektedir. Bu tür bir davranış anlaşması öğrencilerin hem kendilerinden beklenileni bilmeleri hem de yaşadıkları kaygı duygusunun azalması açısından önemlidir. Bu tür anlaşmalar kısa yada uzun dönemleri kapsayabilmektedir.

8. Öğrenci Destek Grupları Oluşturma

Eğitim programına ek olarak oluşturulan öğrenci destek grupları, öğrencilerin birlikte ders çalışma, projeler hazırlama ve sınavlara hazırlanmada kullandıkları çeşitli stratejileri paylaşmalarına yardımcı olduğu gibi, bireysel olarak manevi destek sağlamakta ve öğrencinin özgüvenini kazanması açısından da çok yararlı olmaktadır.

9. Gizemli Öğrenme Stratejisini İşkoşma (Mystery Learning)

Gizemli öğrenme stratejisi öğrencilere konunun pekiştirilmesi amacıyla sınav ya da ödevleri tekrar tekrar yapma olanağı sunulmasıdır. Bu strateji, öğrencinin herhangi bir ödevi ya da sınavı ilk kez yaptığında hissettiği kaygıyı azaltmakta ve öğrenciye öğrenilen konu içeriği ile ilgili daha çok pratik yapma şansı yaratmaktadır.

10. Deneyimleri Paylaşma

Öğrencilerin kişisel deneyimlerini benzer yaşantılar geçirmemiş öğrencilerle paylaşması şeklinde tanımlanabilir. Bu stratejide öğretmenin dikkat etmesi gereken nokta önceki yaşantılarını paylaşmaya istekli öğrencilere bütün ilgiyi yöneltip, isteksiz öğrencilerin daha da çok kaygı yaşamalarına neden olmamaktadır.

11. Kaynak Kişi Kullanma

Öğrencilere yabancı dil öğrenme sürecinde yaşadıkları her türlü problemin çözümünde destek olabilecek öğretmen asistanı gibi kaynak kişilerin destek vermesini sağlamaktır. Öğrenme-öğretme sürecinde bu tür kaynak kişilerden faydalanmak pek çok problemin çözülmesi açısından çok yararlı olmaktadır.

SONUÇ

Öğrenciler sınıf yönetimi, öğrenci-öğretmen etkileşimi, öğretim yöntemleri, öğrenme yaşantıları ve ölçme-değerlendirme gibi pek çok konuda kaygı yaşamaktadırlar. Aslında öğrenciler öğrenme-öğretme sürecinde nelerle karşılaşacaklarını bilmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu aynı karanlık bir koridorda yürümeye benzetilmektedir. Öğrenciler öğretmenlerinin koridorun ucunda onları bekleyip, ellerinden tutup, onlara yardımcı olacaklarını bilmekle birlikte yine de öğretmenlerinden zaman zaman daha farklı beklentiler içine girebilmekte ve doğal olarak öğrenme sürecinin sonunda hangi noktaya ulaşacaklarını bilmek istemektedirler. Dolayısıyla öğrenme-öğretme sürecinin başlangıcında öğrencilerin farklı alanlarda yaşadıkları kaygı duyguları hakkında bilgi edinilmesi ve bunların analiz edilerek, bireyin ne tür kaygılar yaşadığının ayırımına varılması ve bunların üstesinden gelebilmek için kişilere yönelik bir takım stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin yabancı dil öğrenme sürecinde yaşadıkları kaygıların tanımlanmasında kullanılan stratejiler hem problemlerin belirlenmesinde hem de çözümlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu amaçla öğrencilerden elde edilen tüm veriler öğretmenlerin sınıf ortamında yaşanan duyuşsal boyuttaki farkındalıklarını arttıracaktır. Bunun yanısıra hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel ihtiyaçlarına cevap verecek çözümleri de beraberinde getirecektir.

KAYNAKÇA

- Allright, D. ve Bailey, K.M. (1991) *Focus on the language classroom CUP*.
- Brown, H.D. (1991) *Breaking the language barrier*. Yarmouth, ME: Intercultural Press, Inc.
- Horwitz, E.K., M.B. Horwitz ve J.A. Cope (1991). "Foreign language classroom anxiety" in E.K., Horwitz and D.J. Young, *Language Anxiety*, 27-39. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- MacIntyre, P.D. ve Gardner, R.C (1991a) Methods and results in the study of foreign language anxiety: A review of literature. *Language Learning*, 41/ 1, 283-305.
- MacIntyre, P.D. ve Gardner, R.C (1991b) Language anxiety: Its relation to other anxieties and processing in native and second languages. *Language Learning*, 41, 513-54.
- MacIntyre , P.D. (1995) How does anxiety affect second language learning? A reply to Sparks and Ganshow. *The Modern Language Journal*, 79/1, 90-99.
- Nascente, R. (2001) Student Anxiety in the Classroom. *English Teaching Professional*, 19: 18-20.
- Oxford, R.L (1999). *Anxiety and the language learner: new insights*. In J. Arnold (Ed). *Affect in Language Learning*. Cambridge: Cambridge University Press. 58-67.
- Price, M.L. (1991) "The Subjective Experience of Foreign Language Anxiety: Interviews with Highly Anxious Students" in E.K. Horwitz and D.J. Young, *Language Anxiety*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Rardin, J.P., Tranel, D.D., P.L. Tirone ve Green, B.D. (1988) "Education in a new dimension" East Dubuque, IL: *Counseling-Learning Publications*.
- Scarcella, R.C. ve Oxford, R.L (1992) *The Tapestry of Language Learning*. Boston: Heinle and Heinle.
- Scovel, T. (1978) The effect of affect on foreign language learning: *A Review of the Anxiety Research* *Language Learning* , 28.
- Scovel, T. (1991) "The effect of affect on foreign language learning: A review of the anxiety research" in E.K. Horwitz and D.J. Young, *Language Anxiety*, 101-108. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.